

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра менеджменту

Затверджено

На засіданні кафедри менеджменту
Економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____
проф. Кундицький О.О.

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни **«Економічна безпека та антикризове управління»**,
що викладається в межах **ОПП «Менеджмент організацій та
адміністрування»** другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності **073 «Менеджмент»**

Львів 2021 р.

Назва дисципліни	Економічна безпека та антикризове управління
Адреса викладання дисципліни	Просп. Свободи, 18, Львів Економічний факультет
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра менеджменту
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	07 «Управління та адміністрування» 073 «Менеджмент»
Викладачі дисципліни	Кохан Маріанна Остапівна , канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту
Контактна інформація викладачів	marianna.kokhan@lnu.edu.ua, https://econom.lnu.edu.ua/employee/kohan-m-o
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій та практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Microsoft Teams або Zoom. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або у Telegram.
Сторінка курсу	https://econom.lnu.edu.ua/course/ekonomichna-bezpeka-i-antykryzove-upravlinnya https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1047
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, щоб ознайомити студентів з природою, методами антикризового управління, а також інструментами та стратегією антикризового управління, практикою в різних сферах діяльності. Тому у курсі представлено як огляд концепцій управління підприємством в час кризи, так і процесів та інструментів, які потрібні для ефективного управління кризами розвитку організації та ситуативними кризами через помилки.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Антикризове управління» є вибірковою дисципліною з спеціальності 073 «Менеджмент» для освітньої програми «Менеджмент організацій та адміністрування», яка викладається в 5 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою дисципліни є формування теоретичних знань та розвиток компетенцій студентів щодо ухвалення управлінських рішень в організації у кризовій ситуації, проактивного та реактивного антикризового управління.

Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ковалевська А. В. Конспект лекцій з дисципліни «Антикризове управління підприємством» / А. В. Ковалевська ; Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 140 с. URL https://core.ac.uk/download/pdf/78067019.pdf 2. Рамазанов С.К., Степаненко О.П., Тимашова Л.А. Технології антикризового управління. Монографія. – Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2004. – 192 с. URL http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/3360/1/%D0%A2%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf 3. Карпунь І.Н. Антикризові заходи на підприємстві; управління, стратегія, цілі та завдання: монографія / І. Н. Карпунь. – Львів : Вид-во “Світло”, 2008. – 440с. 4. Кохан М.О. Методичні рекомендації щодо підготовки та оформлення індивідуальної самостійної роботи «Кризова експрес- діагностика фінансового стану» з курсу «Економічна безпека та антикризове управління» [Електронний ресурс]/ М.О. Кохан; система управління електронним курсами ЛНУ ім. І. Франка moodle. 2021. 42 с. URL https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/INDZ_EBAU_2021.pdf 5. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: Підручник / Л. О. Лігоненко. – К.: КНТЕУ, 2005. – 824 с. 6. Скібіцький О.М. Антикризовий менеджмент: Навч. Посібник / О. М. Скібіцький. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 568 с. 7. Жовтанецький А. Фінанси в кризу: як малому і середньому бізнесу планувати нову реальність. Проект LvBS «Бізнес VS Криза» [Відео]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=UTS6Gv0No2s 8. Кризові комунікації / Анастасія Нуржинська. Онлайн-курс. URL https://euprostor.org.ua/courses/lecture/149807
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять (з них 32 годин лекцій, 16 годин практичних занять) та 72 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати: - закони, принципи, теорії функціонування й розвитку організації; поняття, закономірності та причини поширення кризових явищ; - інструменти планування, моделювання та прогнозування розвитку організації в умовах кризи; - основи кризових комунікацій; - психологічні особливості кризових ситуацій;

	<ul style="list-style-type: none"> - нормативно-правову базу з питань неспроможності; - специфіку маркетингової політики з урахуванням змін поведінки споживача в умовах кризи; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнавати симптоми кризи у різних сферах та їх глибину; - досліджувати розвиток організації через призму концепції життєвого циклу; - прогнозувати наслідки розвитку кризових явищ та їх вплив на результати діяльності підприємства; - проводити діагностику кризового стану та добирати засоби фінансової стабілізації; - працювати з нормативно-правовою базою з питань банкрутства та формувати систему антикризових організаційно-адміністративних заходів; - ефективно комунікувати в кризових ситуаціях; - коригувати маркетингову стратегію та добирати дієві маркетингові інструменти в умовах кризи.
Ключові слова	Криза, антикризове управління, кризові комунікації, управління життєвим циклом, кризова діагностика, реструктуризація, платоспроможність, конфлікти, банкрутство, санація, психологія кризи
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій та семінарських занять, та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Криза у економічних циклах 2. Кризи розвитку організації 3. Розгортання кризи в організації 4. Система антикризового управління 5. Кризова діагностика 6. Антикризове фінансове управління 7. Банкрутство та санація 8. Психологія кризи і кризові комунікації 9. Кризове управління персоналом 10. Кризовий маркетинг 11. Економічна безпека та управління ризикозахищеністю
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких нормативних дисциплін «Фінанси», «Економіка підприємства», «Психологія управління», «Макроекономіка», «Менеджмент», «Маркетинг», достатніх для сприйняття категоріального апарату «Економічна безпека та антикризове управління» і розуміння джерел.
Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	<ul style="list-style-type: none"> • Лекції-презентації та лекції-дискусії, • Гостьові лекції від експертів та практиків • Індивідуальне практичне завдання з кризової діагностики • Підготовка рефератів та доповідей • Розгляд кейсів

<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Вивчення курсу потребує наявності у кожного студента персонального комп'ютера (ноутбука) і смартфона, доступу до інтернету з можливістю встановлення відеозв'язку в режимі реального часу, соціальних мереж, пакету прикладних програм Office 365.</p>																					
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <table border="1" data-bbox="486 560 1372 1120"> <thead> <tr> <th data-bbox="486 560 566 627"></th> <th data-bbox="566 560 1228 627">Вид роботи</th> <th data-bbox="1228 560 1372 627">100</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="486 627 566 734">1</td> <td data-bbox="566 627 1228 734">Робота на практичних заняттях: контрольні опитування, активність, залученість</td> <td data-bbox="1228 627 1372 734">8</td> </tr> <tr> <td data-bbox="486 734 566 801">2</td> <td data-bbox="566 734 1228 801">Виконання індивідуального завдання</td> <td data-bbox="1228 734 1372 801">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="486 801 566 909">3</td> <td data-bbox="566 801 1228 909">Робота на лекціях: участь в дискусіях, опитуваннях, зворотній зв'язок</td> <td data-bbox="1228 801 1372 909">8</td> </tr> <tr> <td data-bbox="486 909 566 976">4</td> <td data-bbox="566 909 1228 976">Модульний контроль: 2 тестові завдання</td> <td data-bbox="1228 909 1372 976">14</td> </tr> <tr> <td data-bbox="486 976 566 1043">5</td> <td data-bbox="566 976 1228 1043">Реферат. Оформлення, презентація і захист</td> <td data-bbox="1228 976 1372 1043">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="486 1043 566 1120">6.</td> <td data-bbox="566 1043 1228 1120">Іспит</td> <td data-bbox="1228 1043 1372 1120">50</td> </tr> </tbody> </table> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають такі види письмових робіт.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуальне завдання «Кризова діагностика фінансового стану» 2. Доповідь та реферат <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до</p>		Вид роботи	100	1	Робота на практичних заняттях: контрольні опитування, активність, залученість	8	2	Виконання індивідуального завдання	10	3	Робота на лекціях: участь в дискусіях, опитуваннях, зворотній зв'язок	8	4	Модульний контроль: 2 тестові завдання	14	5	Реферат. Оформлення, презентація і захист	10	6.	Іспит	50
	Вид роботи	100																				
1	Робота на практичних заняттях: контрольні опитування, активність, залученість	8																				
2	Виконання індивідуального завдання	10																				
3	Робота на лекціях: участь в дискусіях, опитуваннях, зворотній зв'язок	8																				
4	Модульний контроль: 2 тестові завдання	14																				
5	Реферат. Оформлення, презентація і захист	10																				
6.	Іспит	50																				

	<p>використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування.</p> <p>При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та характеристики криз 2. Класифікація та види кризових явищ 3. Криза як стадія ділового циклу 4. Теорія криз М. Туган-Барановського 5. Теорія «довгих хвиль» М. Кондратьєва 6. Інноваційна теорія та економічні цикли 7. Причини та механізми розвитку криз у монетарній теорії 8. Кризи у кейнсіанській теорії 9. Ринкові чинники виникнення криз 10. Національні чинники розвитку криз 11. Міжнародні чинники виникнення кризових явищ 12. Фінансово-банківські системні кризи: причини, перебіг, наслідки 13. Світова фінансова криза (2008-2009) : причини, перебіг, наслідки 14. Світ в умовах пандемії COVID-19 15. Вплив карантинних обмежень 2020-2022 на бізнес 16. Характерні риси кризи на мікрорівні. Внутрішні причини розвитку кризи 17. Чутливість організації до макроекономічної кризи 18. Життєвий цикл організації: поняття, види та розвиток теорій 19. Характеристика та загрози організації на етапі зародження 20. Характеристика та загрози організації на етапі прискороного зростання 21. Характеристика та загрози організації на етапі уповільненого росту 22. Характеристика та загрози організації на етапі зрілості 23. Характеристика та загрози організації на етапі занепаду 24. Модель криз росту Л. Грейнера 25. Модель ЖЦО І. Адізеса 26. Розгортання кризи на мікрорівні: фази та механізм 27. Стратегічна криза 28. Криза ефективності 29. Криза ліквідності 30. Поняття та ознаки антикризового управління 31. Підсистеми антикризового управління 32. Процес антикризового управління 33. Оцінка ресурсного потенціалу

	<ol style="list-style-type: none"> 34. Система антикризових заходів 35. Діагностика кризового стану і загрози банкрутства 36. Експрес-аналіз ефективності 37. Оцінювання платоспроможності 38. Оцінювання фінансової стійкості 39. Діагностування ймовірності банкрутства 40. Розробка та впровадження антикризової програми 41. Точка беззбитковості 42. Механізми фінансової стабілізації . 43. План санації 44. Форми фінансування санації 45. Реструктуризація заборгованості 46. Договір в умовах кризи 47. Процедури та регулювання банкрутства 48. Процедура ліквідації 49. Злиття та приєднання 50. Виділення та поділ як форми реорганізації 51. Раціональна кадрова політика в умовах кризи 52. Правове регулювання трудових відносин в умовах кризи 53. Кризові комунікації 54. Модель кризових комунікацій 55. Лідерська поведінка в умовах кризи 56. Антикризова PR-програма 57. Спосіб формування повідомлень в умовах кризи 58. Поведінка споживачів в умовах кризи 59. Антикризові маркетингові заходи збереження споживачів 60. Кризовий менеджер: завдання, характеристики та вимоги 61. Дії менеджера в кризовій ситуації 62. Соціально-психологічний клімат у колективі в кризовій ситуації. 63. Управління стресом 64. Управління конфліктами 65. Антикризова підготовка персоналу 66. Формування антикризової команди 67. Система економічної безпеки 68. Безпека та захист даних 69. Безпека та захист майна 70. Страхування 71. Класифікація ризиків 72. Методи оцінювання ризиків 73. Методи управління ризикозахищеністю
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Усього, ДФН	у тому числі			Усього, ЗФН	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
Змістовий модуль 1. ПРИРОДА КРИЗ								
Тема 1. Криза у соціально-економічних системах	9	2	1	6	4		1	4
Тема 2. Кризи в розвитку організації	11	4	1	6	7	2	1	4
Тема 3. Розгортання кризи в організації	9	2	1	6	7	2	1	4
<i>Реферат+дискусії+тест</i>								
Змістовий модуль 2. ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ МЕТОДИ КРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ								
Тема 4. Система антикризового управління	9	2	1	6	6	1	1	4
Тема 5. Кризова діагностика	14	4	2	8	7	2	1	4
Тема 6. Антикризове фінансове управління	12	4	2	6	7	2	1	4
Тема 7. Банкрутство та санація	12	4	2	6	5	1		4
<i>ІНДЗ +захист+ тест</i>								
Змістовий модуль 3. АНТИКРИЗОВЕ СОЦІАЛЬНЕ ТА ПРЕВЕНТИВНЕ УПРАВЛІННЯ								
Тема 8. Кризові комунікації	14	4	2	8	4			4
Тема 9. Кризове управління персоналом	12	2	2	8	4			4
Тема 10. Антикризовий маркетинг	9	2	1	6	4			4
Тема 11. Економічна безпека та управління ризикозахищеністю	9	2	1	6	4			4
<i>Реферат + дискусії+ тест</i>								
Усього, год.	120	32	16	72	60	10	6	44

Тематика доповідей

1. Причини та природа криз у теорії М. Туган-Барановського
2. Теорія "довгих хвиль" Кондратьєва
3. Кризові явища в теоріях монетаристів
4. Психологічні причини криз в теорії Кейнса
5. Світова фінансова криза 2008 року: причини, перебіг, наслідки
6. Сучасні кризові тенденції 2020-2022 рр. в Україні: зовнішні та внутрішні чинники
7. Банківська криза: причини, перебіг, наслідки
8. Модель життєвого циклу Адізеса
9. Модель криз росту Грейнера
10. Кадрова політика в умовах кризи
11. Антистресова підготовка персоналу
12. Життєві та професійні кризи особистості.
13. Психологічний клімат колективу в кризовій ситуації.
14. Формування антикризової команди
15. Інструменти управління змінами в умовах кризи
16. Кризовий PR
17. Антикризова медіація (посередництво у вирішенні конфліктів)
18. Емоційна компетентність менеджера в умовах кризи
19. Антикризова фінансова стратегія
20. Антикризова тактика управління фінансами
21. Поведінка споживача в умовах кризи.
22. Системний коучинг на підприємстві в умовах кризи
23. Антикризовий маркетинг
24. Антикризовий менеджер (траблшутер): завдання, профіль, специфіка роботи.
25. Сценарний метод прогнозування кризової ситуації
26. Креативні техніки виходу із кризової ситуації
27. Критичне мислення як модель антикризової комунікації
28. Психотехніки запобігання емоційному вигоранню в умовах кризи
29. Соціальна відповідальність організації в умовах кризи
30. Антикризовий маркетинг